

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 663/2020-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. decembra 2020 prerokoval námietku zaujatosti sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Petra Straku vznesenú vo veci ústavnej sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 2612/2020 sťažovateľom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeným advokátkou JUDr. Zuzanou Karaffovou, Námestie slobody 50, Sabinov, a takto

r o z h o d o l :

Sudca III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ] nie je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2612/2020.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Zuzanou Karaffovou, Námestie slobody 50, Sabinov, ktorou namieta porušenie

základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Cdo 160/2020 z 12. augusta 2020, rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 21 Co 103/2018 z 27. júna 2019 (ďalej len „rozsudok z 27. júna 2019“) a rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 24 C 63/2016 zo 7. februára 2018 (ďalej len „rozsudok zo 7. februára 2018“), ako aj postupom predchádzajúcim ich vydaniu. Ústavná sťažnosť vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2612/2020 bola 18. novembra 2020 v súlade s Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 z 27. mája 2020 a dodatku č. 2 z 1. októbra 2020 (ďalej len „rozvrh práce“) náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených plénom ústavného súdu pridelená sudcovi ústavného súdu Petrovi Strakovi ako sudcovi spravodajcovi, v dôsledku čoho bola podľa § 47 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) založená príslušnosť III. senátu ústavného súdu, ktorého členom je sudca ústavného súdu Peter Straka.

2. Sťažovateľ vzniesol 25. novembra 2020 v súlade s § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde proti sudcovi ústavného súdu Petrovi Strakovi vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 2612/2020 námietku zaujatosti, pričom zdôraznil, že sa o dôvodoch vylúčenia sudcu ústavného súdu dozvedel 23. novembra 2020. V konkrétnostiach uviedol, že v čase rozhodovania o odvolaní proti rozsudku okresného súdu zo 7. februára 2018 bol sudca ústavného súdu Peter Straka predsedom občianskoprávneho kolégia krajského súdu, pričom senát krajského súdu, ktorý rozhodol vo veci odvolania sťažovateľa rozsudkom z 27. júna 2019, bol súčasťou občianskoprávneho kolégia. Sťažovateľ zdôrazňuje, že senát krajského súdu spochybňuje v ústavnej sťažnosti sp. zn. Rvp 2612/2020 z dôvodu porušenia čl. 48 ods. 1 ústavy. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o vylúčení sudcu ústavného súdu Petra Straku z konania a rozhodovania vo veci sp. zn. Rvp 2612/2020.

II.

3. V súlade s § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

4. Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde účastník konania má právo vzniesť námietku zaujatosti proti sudcom ústavného súdu, ktorí majú jeho vec prerokovať a rozhodnúť. Námietku zaujatosti je účastník konania povinný vzniesť do desiatich dní odo dňa, keď sa dozvedel o dôvodoch vylúčenia. Účastník konania je povinný uviesť, kedy sa dozvedel o dôvodoch vylúčenia. Námietku zaujatosti musí účastník konania odôvodniť. Sudca ústavného súdu, proti ktorému námietka smeruje, je povinný sa k námietke zaujatosti vyjadriť. Na opakované námietky zaujatosti podané proti tomu istému sudcovi ústavného súdu z toho istého dôvodu ústavný súd neprihliadne, ak už o predchádzajúcej rovnakej námietke zaujatosti rozhodol.

5. V súlade s § 51 ods. 2 prvou vetou zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

6. Podľa čl. IV bodu 1 písm. d) rozvrhu práce o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje štvrtý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.

7. Pokynom predsedu ústavného súdu z 26. novembra 2020 bola vec pridelená štvrtému senátu ústavného súdu.

8. S prihliadnutím na skutočnosti uvádzané v bode 2 tohto uznesenia ústavný súd konštatuje, že námietku zaujatosti sťažovateľ vzniesol v lehote desiatich dní odo dňa, keď sa o dôvodoch vylúčenia dozvedel.

9. K námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom sa vo vyjadrení z 26. novembra 2020 vyjadril sudca ústavného súdu Peter Straka, ktorý v podstatnom zdôraznil, že sťažovateľ ústavnou sťažnosťou napáda rozsudok krajského súdu z 27. júna 2019 vyhlásený senátom v zložení Martin Baran, Antónia Kandravá a Miloš Kolek. Uviedol, že subjektívne sa vo veci necíti byť zaujatý, keďže do nej žiadnym spôsobom neingeroval a účastníkov konania nepozná.

10. K objektívnej stránke nezaujatosti sudcu ústavného súdu Peter Straku uviedol, že samotné členstvo v občianskoprávnom kolégiu krajského súdu nemôže automaticky a bez ďalšieho zakladať dôvod na jeho vylúčenie vo veci. Ďalej zdôrazňuje, že keby to tak bolo, postačovalo by každému účastníkovi konania v Prešovskom kraji uviesť túto skutočnosť na to, aby nemohol v akejkoľvek veci, v ktorej by vystupoval ako odporca krajský súd, rozhodovať.

11. Súčasne však uvádza, že výhrada sťažovateľa je vo veľkej miere postavená na netransparentnosti výberu zákonného sudcu v konaní pred krajským súdom, pričom jednou z úloh predsedu občianskoprávneho kolégia je aj spolupráca práve pri tvorbe rozvrhu práce. Práve z týchto dôvodov sa podľa názoru sudcu ústavného súdu Petra Straku nemusí sťažovateľovi ako nezaujatý javiť, a teda sťažovateľ môže mať o nezaujatosti sudcu ústavného súdu reálne pochybnosti.

12. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sudcu ústavného súdu Peter Straku ponecháva štvrtému senátu na rozhodnutie, či uvedené je dostatočným dôvodom na vyslovenie jeho zaujatosti vo veci ústavnej sťažnosti.

13. V kontexte rozhodovania ústavného súdu vo veci vylúčenia sudcu ústavného súdu pre jeho zaujatosť ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania (porov. BARAK, A. *Judge in a Democracy*. Princeton University Press, 2008, s. 101 a nasl.), resp. nevzniká navonok legitímny dojem, že by takýto záujem mohol mať. Rozhodovanie sudcom, ktorý nie je nestranný, nie je len popretím rovnosti účastníkov konania, ale ide svojím spôsobom aj o rozhodovanie vo vlastnej veci (*nemo iudex in causa sua*; porov. bod 5 uznesenia Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. Nao 46/2010-78 z 11. júna 2010; www.nssoud.cz), a vôbec o popretie zmyslu súdnictva a práva. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilegiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému (II. ÚS 381/2017).

14. Z pohľadu ľudskoprávneho a z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti (Piersack proti Belgicku, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. 10. 1982; Pohoska proti Poľsku, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok z 10. 1. 2012). Nestrannosť má stránky subjektívnu a objektívnu. Európsky súd pre ľudské práva zároveň zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (Olujic proti Chorvátsku, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok z 5. 2. 2005, bod 57), ale aj osobitne pri objektívnom teste (Kinský proti Českej republike, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok z 9. 2. 2012, bod 87). Nestrannosťou je vo vnímaní ESLP absencia zaujatosti či predsudku vo veci a táto nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prejednávanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prejednanie veci pre seba.

15. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti („*Justice must not only be done, it must also be seen to be done.*“). Podľa ESĽP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia súdy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras proti Litve, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. 10. 2000, bod 32). Pozícia namietajúceho má v objektívnom teste dôležitý význam, avšak rozhodujúce je, či je jeho obava aj objektívne akceptovateľná.

16. Z judikatúry ústavného súdu teda vyplýva, že existenciu nestrannosti sudcu treba posudzovať podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00).

17. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, bral zo subjektívneho hľadiska do úvahy, že sudca ústavného súdu Peter Straka sa s prihliadnutím na skutočnosti uvádzané namietajúcim sťažovateľom necíti byť zaujatý. Zároveň však sudca ústavného súdu zdôrazňuje, že z dôvodu sťažovateľom v ústavnej sťažnosti vznesenej argumentácie spochybňujúcej zákonnosť senátu krajského súdu konajúceho v jeho veci sa nemusí sťažovateľovi javiť ako nezaujatý. Poukazuje pritom na svoju účasť na tvorbe rozvrhu práce krajského súdu (bod 11 tohto uznesenia).

18. Berúc do úvahy argumentáciu namietajúceho sťažovateľa (pozri dôvody ním uvádzané v bode 2 tohto uznesenia), táto súvisí výlučne s bývalým predsedníctvom sudcu ústavného súdu v občianskoprávnom kolégiu krajského súdu, ktorého členmi boli aj sudcovia krajského súdu rozhodujúci vo veci sťažovateľa. Možno teda konštatovať, že sťažovateľ predostiera námietku spochybňujúcu nezaujatosť sudcu ústavného súdu

na podklade v minulosti existujúceho kolegiálneho vzťahu sudcu ústavného súdu s členmi senátu krajského súdu rozhodujúceho vo veci sťažovateľa.

19. Vo všeobecnosti kolegalita medzi posudzovanými subjektmi neprekračujúca medze profesionality vzájomných vzťahov nepostačuje z objektívneho hľadiska k vzniku pochybnosti o zaujatosti, a preto bez ďalšieho nie je ani dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania v konkrétnej veci. Ústavný súd vychádza z názoru, že kolegiálne vzťahy medzi aktérmi právneho života (právnikmi) vrátane sudcov ústavného súdu bez ďalšieho nemôžu byť dôvodom na spochybnenie nestrannosti sudcov ústavného súdu a na ich vylúčenie z prerokovania veci z tohto dôvodu (mutatis mutandis IV. ÚS 124/2010, II. ÚS 36/2012). Avšak v prípade, že by takýto vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec a nadobudol tak charakter bližšieho priateľského, prípadne negatívneho súkromného vzťahu (zodpovedajúcej intenzity), mohlo by ísť o okolnosť vzbudzujúcu odôvodnené pochybnosti o nezaujatosti (k tomu pozri aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Nc 6/2015 z 8. júna 2015).

20. V konkrétnych okolnostiach veci má argumentácia namietajúceho sťažovateľa výlučne všeobecný charakter, a preto sama osebe bez ďalšieho nemôže byť dôvodom na spochybnenie nestrannosti sudcu ústavného súdu Petra Straku, pretože neobsahuje žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by mohli vzbudzovať dôvodné pochybnosti o nezaujatosti sudcu ústavného súdu Petra Straku ako bývalého predsedu občianskoprávneho kolégia krajského súdu pre jeho pomer ku krajskému súdu ako účastníkovi konania, resp. senátu krajského súdu v zložení Martin Baran, Antónia Kandrává a Miloš Kolek, ktorý vo veci sťažovateľa rozhodoval. Argumentácia sťažovateľa sa teda zameriava výlučne na bývalú kolegalitu medzi sudcom ústavného súdu a senátom krajského súdu ako účastníkom konania vo veci ústavnej sťažnosti, ktorá sama osebe bez ďalšieho na spochybnenie nestrannosti sudcu ústavného súdu nepostačuje.

21. Sudca ústavného súdu vo svojom vyjadrení (k tomu pozri bod 11 tohto uznesenia) prezentuje názor, podľa ktorého sa s prihliadnutím na skutočnosť, že sa ako predseda občianskoprávneho kolégia krajského súdu podieľal na tvorbe rozvrhu práce, pričom sťažovateľ spochybňuje v ústavnej sťažnosti okrem iného aj zákonnosť senátu krajského súdu, nemusí v očiach sťažovateľa javiť ako nezaujatý.

22. Podľa názoru ústavného súdu ani tieto skutočnosti nie sú spôsobilé vzbudiť objektívne pochybnosti o nezaujatosti sudcu ústavného súdu Petra Straku v prejednávanej veci.

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti síce namieta porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, odôvodňuje ho však skutočnosťami údajného pochybenia pri samotnom procese pridelovania jeho veci náhodným výberom, teda pochybením v procese, ku ktorému dochádza síce na základe daného rozvrhu práce, ale nie pri samotnej tvorbe rozvrhu práce. Podstatnou námietkou teda sťažovateľ spochybňuje samotný proces náhodného výberu senátu pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov, do ktorého sudca ústavného súdu v pozícii predsedu občianskoprávneho kolégia krajského súdu zjavne neingeroval. Aj z uvedeného dôvodu nemôže skutočnosť, že sa sudca ústavného súdu Peter Straka ako predseda občianskoprávneho kolégia krajského súdu podieľal na tvorbe rozvrhu práce, bez ďalšieho vyvolávať objektívne pochybnosti o jeho nezaujatosti v prejednávanej veci.

24. Na podklade dosiaľ uvádzaných skutočností ústavný súd konštatuje, že argumentácia uvádzaná v námietke zaujatosti má výhradne všeobecný charakter, a preto nie je sama osebe dostatočná na to, aby odôvodňovala vznik legitímneho dojmu, že sudca ústavného súdu Peter Straka môže mať osobný záujem na výsledku konania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2612/2020. Obava namietajúceho sťažovateľa teda nie je na podklade ním uvádzaných skutočností objektívne akceptovateľná.

25. Z uvedených dôvodov IV. senát ústavného súdu rozhodol podľa § 49 ods. 1 prvej vety v spojení s § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu